

Thomas Aerts: 'Details zijn zo belangrijk voor nabestaanden'.

Negen op de tien begrafenisondernemers erven het beroep van vader op zoon. Niet zo Thomas Aerts, die er pas twee jaar geleden in stapte. 'Het is helemaal niet luguber. Het is een job waarin je creatief en sociaal moet zijn.'

'Wij moeten zijn zoals Zwitserland: neutraal'

**DERTIGER VINDT NIEUWE ROEPING:
BEGRAFENISONDERNEMER**

**VEERLE BEEL
FOTO FRED DEBROCK**

Voor negen op de tien begrafenisondernemers begon het met een (over)grootvader die timmerman was, en toch al bij overlijdens werd geroepen om een kist te maken. Of anders met een koster of een drukker, die brood zag in een uitbreiding van zijn activiteiten. Ze gaven het beroep vervolgens van vader op zoon of dochter door. Thomas Aerts behoort bij de overige 10 procent. Twee jaar lang werkte hij als onderwijzer, later schoolde hij zich om tot vormgever en werkte hij jarenlang voor een krant. Zoals veel dertigers vroeg hij zich ineens af of 'dit het nu was'. Aerts: 'Ik kreeg het gevoel dat ik alles een beetje gezien had. Op de krant had ik ook altijd late uren, wat allesbehalve gezinsvriendelijk was. Ik wilde geen voorspelbare negen-tot-vijfjob, maar wel iets anders, dat me meer voldoening zou geven.'

Toen hij een lijst met alternatieve beroepen begon af te vinken - een klassieke oefening voor wie loopbaanbegeleiding volgt - bleef hij telkens weer haperen bij begrafenisondernemer. Hij schreef zich in voor een tweejarige opleiding. 'Ik vond het zelf ook een beetje een vreemde keuze. Maar ondertussen

weet ik dat het een gevarieerd beroep is dat veel sociale vaardigheden vraagt en ook een hoop creativiteit.'

Rietsuiker

Vandaag werkt hij in de Gentse afdeling van begrafenisonderneming Mussche uit Waarschoot, in een gloednieuw pand met veel glas, waar je zo naar binnen kunt kijken. Er staan geen kisten in het uitstalraam. Die zijn discreet achteraan opgesteld en ze zijn ook niet meer van hout gemaakt maar van de rietsuikerplant: licht materiaal dat toch stevig is en volledig beantwoordt aan de Vlaamse milieunormen. Tegen de muur worden urnen en asjuweeltjes uitge-

'Wat ik vooral onthou, is dat er geen gewone mensen zijn'

stald. Welkom in het uitvaartbedrijf nieuwe stijl, waar je met de hele familie rond een grote tafel kunt gaan zitten om te bespreken hoe je het afscheid wil.

'Mensen stappen hier vlot binnen', zegt Aerts. Met uiteenlopende vragen: 'Wat is duurder: een crematie of een begrafenis?' Of: 'Onze pa staat in het columbarium, wat gebeurt er als de concessie afloopt?' Of simpelweg: 'We komen een kist kiezen?'

Een funerarium is er niet. Aerts: 'In Gent is het de gewoonte dat mensen worden opgebaard in de ziekenhuizen. Een enkeling wordt nog thuis opgebaard. Wanneer iemand thuis overlijdt, gaan wij doorgaans het lichaam daar ophalen en brengen het naar het mortuarium. Opbaren doe ik in Waarschoot, als ik weekenddienst heb. De eerste keer, nog tijdens mijn opleiding, was het natuurlijk even schrikken, maar toch vind ik er niets vies of lugubers aan.'

Bril en haar

Aerts haalt juist graag eer uit dat werk: 'Opbaren is erg intiem. Je wordt geconfronteerd met een menselijk lichaam waarop de sporen van het leven te zien zijn, de littekens, de aftakeling. Het vraagt een grote integriteit om daarmee om te gaan, want er is niemand die toekijkt.'

'Bij velen weet je niet hoe ze er bij leven hebben uitgezien: hadden ze een middenstreep of moet het haar allemaal naar achter gekamd? Als je geen foto hebt meegekregen, moet je proberen in te schatten wat het meest natuurlijk is. En dan zorgen dat je erbij bent wanneer de nabestaanden voor het eerst komen groeten.'

Soms gaat het mis, zegt Aerts: 'Onlangs merkte ik dat de nabestaanden echt overstuur waren. Het opbaren was niet door mij gedaan, maar ik merkte dat het echt niet goed was. Dit is ons ma niet, zeiden ze. Ze had ook haar bril niet op, die ze jarenlang gedragen had. Prompt haalde iedereen zijn smartphone boven om foto's te laten zien. Makkelijk was het niet, maar ik heb dat kunnen bijsturen. Details zijn zo belangrijk voor nabestaanden. Achteraf waren ze ontzettend dankbaar.'

Washandje

Het is altijd balanceren tussen emotie en professionaliteit, zegt Aerts. 'Ook wij worden soms geraakt. Door de dood van een kind, natuurlijk, maar het overvalt mij op de meest onverwachte momenten. Zoals die keer toen ik een overleden mevrouw in het ziekenhuis moest ophalen. Er lag een laken over haar heen. Ik doe het weg

'Het behoort tot onze taak om ervoor te zorgen dat alles rimpelloos verloopt en iedereen in zijn waardigheid te laten'

en zie dat ze in haar hand een washandje heeft geklemd. Raar, maar daar werd ik op slag emotioneel van.'

En je moet met alle soorten mensen en situaties kunnen omgaan: 'Niet iedereen groeit op in een hechte familie. Er stappen soms ook mensen binnen die iemand moeten begraven met wie ze al 25 jaar in ruzie leven. Dan moet het alleen maar snel gaan. Het moet niet mooi zijn, er moeten geen bloemen bij. Hoe minder het kost, hoe beter. Nee, het is niet aan mij om dan te oordelen. Wij, begrafenisondernemers, verlenen een dienst en moeten ons daarbij opstellen zoals Zwitserland: neutraal.'

Eén keer maakte hij de fout om niet op voorhand naar alle familieleden te luisteren. Aerts: 'Tijdens de kerkdienst kwam het tot een scheldpartij. Mijn baas vroeg me achteraf of ik dat had kunnen vermijden. Eigenlijk wel: ik weet nu dat het beter is alle familieleden te betrekken, ook als er maar een of enkele van hen de opdrachtgevers zijn. Want het behoort ook tot onze taak om ervoor te zorgen dat alles rimpelloos verloopt en iedereen in zijn waardigheid te laten.'

'Hoe langer ik bezig ben, hoe beter ik daarin slaag. Ik leer nog elke keer ontzettend veel bij. Wat ik vooral onthou, is dat er geen gewone mensen zijn. Als je zo in de intimiteit van families binnenkomt, merk je dat ze allemaal in zekere zin bijzonder zijn.'

Voor de wetenschap

Hoe wil hij zelf verdwijnen uit deze wereld, als het zijn beurt is? 'Ik ga mijn lichaam ter beschikking stellen van de wetenschap. Als één dokter beter wonden kan dichtnaaien omdat hij op mijn lichaam geoefend heeft, vind ik dat al een grote winst. Voor al het overige – de afscheidsplichtigheid, wat er daarna met mijn lichaam gebeurt – mag mijn vrouw kiezen.'

En in het omgekeerde geval, als hij moet kiezen voor een familielid? 'Dan kies ik voor crematie, omdat ik dat het properste vind. En dan de as begraven in de tuin, liefst onder een boom.'

GESCHIEDENIS VAN DE BEGRAFENISONDERNEMING

Zeg nooit goeiendag of tot ziens

Het boek *Afscheid in schoonheid* van Thijs Delrue schetst het ontstaan van het beroep van begrafenisondernemer in de vorige eeuw, tot de invulling van nu, aan de hand van tientallen (anonieme) getuigenissen. Van de kleine winkel in het dorp naar de grote uitvaartcentra van vandaag.

Lang geleden was een begrafenis een opdracht voor de hele buurt en de hele parochie. Buurvrouwen wasten het lichaam en 'legden het af', vervolgens kwamen de lokale ambachtslui langs: de kapper, de schrijnwerker, de bloemist, de schilder-behanger die thuis een rouwkapel inrichtte, de drukker voor de rouwbrieven. En natuurlijk ook de pastoor.

Het keerpunt kwam rond 1950, vertelt Louis uit Vlaams-Brabant: 'Toen zag mijn vader, die timmerman was, dat de mensen vaak zo overmand waren door verdriet dat hij hen kon ontlasten door de regie over te nemen.' Tegenwoordig moet je een opleiding tot begrafenisondernemer hebben gevolgd en een vesti-

gingsattest hebben voor je het beroep mag uitoefenen.

Wie het doet, noemt het vaak 'een roeping'. 'Je wilt trots zijn op je werk. Maar het heeft ook een keerzijde: de mensen associëren ons altijd met hun verdriet. Er is een man van wie ik de dochter heb begraven en met wie ik nog altijd een praatje maak als ik hem tegenkom. Maar altijd opnieuw springen de tranen hem in de ogen.'

Iemand anders adviseert om nooit goeiendag te zeggen bij het binnenkomen, want daar kun je vervelende reacties op krijgen – 'Het is helemaal geen goeie dag vandaag!' – en ook niet 'tot ziens' bij het vertrek.

Er doen zich allerlei verschuivingen in het afscheidsritueel voor: 'Vroeger was het de gewoonte dat iedereen kwam groeten, maar wij merken dat de nabestaanden dat steeds minder graag willen. Ze vinden niet dat iedereen de dode zo moet zien. Ze beschouwen dat als een privéaangelegenheid.'

De dood komt nu soms op bestelling, waardoor begrafenis-

ondernemers al op voorhand weten wanneer ze nodig zijn. 'Op de duur moet je bijna een agenda bijhouden: sorry, maar dan kan ik niet, want dan sterft er al iemand.' Eén ondernemer vertelt dat hij op een vooraf afgesproken dag aanbelde en de dame in de deur zei: 'Ja, je komt voor mij, maar de dokter is te laat!'

Er zijn nog nieuwe trends: mensen die graag een boekje met foto's van de afscheidsdienst willen, of huisbewaking tijdens de uitvaart. Eén ondernemer biedt zelfs de mogelijkheid om de dienst te streamen, voor wie er niet bij aanwezig kan zijn. 'Dat hebben we nog maar één keer moeten doen.' (vbr)

THIJS DELRUE
Afscheid in schoonheid.
Van Halewyck,
240 blz.,
19,95 €.

NEDERLANDS GESPROKEN
naar het boek van Tomi Ungerer

MANNEKE MAAN

een film van Stephan Schesch

jekino

NU IN DE BIOSCOOP!

www.jekino.be/mannekemaan

Jomnokes
de krant

PROMOTIEVERKOOP STOFFEN & KLEDING VAN VORIGE COLLECTIES
VROUWEN & MANNEN

ANN DEMEULEMEESTER
HAIDER ACKERMANN

WOENSDAG 06 NOVEMBER 10u-19u

DON 07 - VRIJ 08 NOVEMBER 10u-18u

ZATERDAG 09 NOVEMBER 10u-17u

ZONDAG 10 NOVEMBER 12u-17u

ZUIDERPERSHUIS • WAALSEKAAI-TIMMERWERFSTRAAT 40, 2000 ANTWERPEN